

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/1, Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vrača.

Oglasi: Prostor 1 mm × 55 mm po K 150. Uradni razglasi, poslani ter notice isti prostor K 20. Pri večjem naročilu popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socijalno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto K 288, za pol leta K 144, za četrti leto K 72, za mesec K 24. Za inozemstvo K 480.

Reklame: e je za list so poštne proste.

Upravištvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/1, Učiteljska tiskarna.

Vprašanje ljubljanskega občinskega sveta.

Dovelj časa imamo, odkar so bile občinske volitve v Ljubljani, potem za odigravanja znane afeze ter sedaj po drugi volitvi ljubljanskega župana, da razmotiramo in modrujemo kako in kaj bo delal naš občinski svet. Proti potrditvi sodr, dr. Periča ljubljanskim županom ni nobene vzroka; torej bo nedvomno dobil potrdilo.

Jasno pa je, da bo moral občinski svet delati, če bo hotel pokazati resno voljo. Komur so znane razmere v ljubljanski občini, ta ve, da občina ni v tako sijajnih razmerah. Vojna, neredno poslovanje, povsem nove socialne razmere, vse to je spravilo občino pred kolos dela in postritvovalnosti.

Med raznimi modrovnanji o delu v občini čujemo iako mnogo glasov, da se demokrati ne bodo udeleževali dela, marveč bodo skušali delo v občinskem svetu ovirati. Ako je to resnica, potem si bodo demokrati

nakopali še večji odij ne samo opozicijskih strank, ampak ljubljanskega prebivalstva sploh, ker prebivalstvo z vso resnostjo sodi delo, ne pa komedijantstvo.

Mi smo ves čas te občinske kampanje zahtevali razpust ljubljanskega občinskega sveta, ker je sedaj občinski svet nepopoln. Vlada tega ni storila, pač pa je spremenila volilni red, to je, pokvarila ga je za avtonomna mesta in kraje z nad 10.000 prebivalci tako, da pri volitvi dobijo večinska stranka eno tretjino več mandatov kakor ji jih pripada. Kakšne posledice bo imela ta izprememba, je še odprto vprašanje, a gotovo pa je, da je to neoprotun korak, ki ustvarja nove krivice.

V občinskem svetu torej zahtevamo delo, Igračkanja z občinskim zastopom in upravo mesta je dovelj! Zakaj v najhujših časih ljubljanski občinski svet doslej še ni mogel priti do dela.

Vlada sabotira zdravilišče za tuberkulozne v Topolšici.

Kakor neverjetno izzvenci zgornji naslov, tako vendar odgovarja v svojem bistvu resnici. Zdravilišče za tuberkulozne v Topolšici bo moralo prenehati, če ne pride pomoč o pravem času. Vlada, ki tudi letošnje leto striže državni proračun na stroške ljudskega zdravja, ne dovoljuje nobenih kreditov, s kojimi bi se moglo zdravilišče vzdržati. Upravištvo zdravilišča se nahaja v veliki zadregi, ker ne more izpolniti obveznosti napram v zdravilišču se nahajajočim pacientom. Prehrana v zdravilišču ne odgovarja predpisom, ki so običajni v zdraviliščih enake vrste. Hrana bi odgovarjala večkrat ljudem, ki naporno delajo. Mastnih jedi, ki so večkrat predpogoj zdravljenja, ni dobili, niti mleka ni v zadostni množini. — V zdravilišču ni niti desinfekcijskih pripomočkov za desinficiranje pljuvalnikov in stranišč. Ni aparatov za razkuževanje posteljnine, ne desinfektorja za uničenje izmečkov, ki se prosto mečejo v gnojne jame. Na ta način so ogroženi vsi bolniki s strežniki vred. Prostor, kjer bolniki ležijo so izpostavljeni vetrom. Te verande so bile šele v letošnjem letu dozdane, toda upravištvu je zmanjkalo denarja, zato so ostale verande brez steklenih oken, izpostavljene vetru, ki nosi prah prosto po njih. — Vse prošnje za dovoljenje kreditov, ki so se naslavliale na »Zdravstveni odsek za Slovenijo in Istro«, v čigar kompetenco spada zdravilišče, so bile zavrnjene — vlada ne da kredita. Zdravilišče, ki je pozimi v stanu prevzeti okoli 70 bolnikov, tega ni in ne bo v stanu. Pomisliti je treba, da je mogel »Zdravstveni odsek« nakazati za nabavo zimске prehrane le okoli 40.000 K. Če pomislimo, da je treba plačati kilogram krompirja s 5 K, potem smo zadostno prepričani, kako bo ogoče letošnje leto izhajati. — V zdravilišču se nahajajo ponajveč ljudje srednjih in pa delavskih slojev, ker med temi divja bolezen najhujše. Seve ni vsak v stanu plačevati polnega zneska za preskrbo. Človek bi pričakoval, da bo vlada spoznala v teh ljudeh, uradnikih, učiteljih in delavcih one, ki so s svojim delom delali v prid državi in jim v njih bolezni preskrbela možnost bivanja v zdravilišču. To se dogaja v vseh kulturnih državah. Pri nas je država prevzela zdravilišča menda zato, da uniči šet, kar je poprej obstajalo. Zavedati bi se morali, kako velika nevarnost je tuberkuloza za državo, povečati zdravilišča, ustvariti nova — pa nič! — Zdravilišče bi si lahko ustvarilo svojo ekonomijo, pa še praščijih hlevov ni moglo postaviti! Nekaj mesar pa dobavlja meso iz usmiljenja, na — »puf«.

tov, ki so se naslavliale na »Zdravstveni odsek za Slovenijo in Istro«, v čigar kompetenco spada zdravilišče, so bile zavrnjene — vlada ne da kredita. Zdravilišče, ki je pozimi v stanu prevzeti okoli 70 bolnikov, tega ni in ne bo v stanu. Pomisliti je treba, da je mogel »Zdravstveni odsek« nakazati za nabavo zimске prehrane le okoli 40.000 K. Če pomislimo, da je treba plačati kilogram krompirja s 5 K, potem smo zadostno prepričani, kako bo ogoče letošnje leto izhajati. — V zdravilišču se nahajajo ponajveč ljudje srednjih in pa delavskih slojev, ker med temi divja bolezen najhujše. Seve ni vsak v stanu plačevati polnega zneska za preskrbo. Človek bi pričakoval, da bo vlada spoznala v teh ljudeh, uradnikih, učiteljih in delavcih one, ki so s svojim delom delali v prid državi in jim v njih bolezni preskrbela možnost bivanja v zdravilišču. To se dogaja v vseh kulturnih državah. Pri nas je država prevzela zdravilišča menda zato, da uniči šet, kar je poprej obstajalo. Zavedati bi se morali, kako velika nevarnost je tuberkuloza za državo, povečati zdravilišča, ustvariti nova — pa nič! — Zdravilišče bi si lahko ustvarilo svojo ekonomijo, pa še praščijih hlevov ni moglo postaviti! Nekaj mesar pa dobavlja meso iz usmiljenja, na — »puf«.

Tako izgleda v zdravilišču za tuberkulozne. Pri teh razmerah tudi tukajšnji zdravnik — specialist ne more doseči zaželenih uspehov. — Čudno je končno, da ostane slabo plačano strežniško osebje. — Kredit bi se lahko dobil, če bi vlada hotela naiti tiste vire, ki se izdajajo za Wranglove in pa če bi štedila recimo pri militarizmu.

Sicer pa se naši vladi ne čudimo, v njej so ljudje, ki se bavijo z idejami odprave ministrstva za narodno zdravje, socialno politiko, zatrtitvijo medicinskih in tehničnih fakultet in pa — kmalu bomo slišali — tudi zdravilišče. Inozemsko časopis-

je na seveda po tem kopitu tudi piše — in ponosni bodimo — da slavi tuberkuloza svoje orgije v Jugoslaviji. — Hoteli smo opozoriti na te škandalozne razmere in prikazati vso nemarnost vladne večine z oziranjem na narodno zdravje — javnost naj sodi. Kaj pomaga ustanavljanje tuberkulozne live, če vlada kaže fige. Boj proti tuberkulozi postaja boj z mlini na veter.

Pozivamo pa naše poslance, da nemudoma posežejo vmes in prisilijo vlado, da bo upoštevala ljudsko zdravje, kojemu v naši državi preti katastrofa.

sla, v katerem je delal z zastrupljenimi stvarmi.

Ako taka prijava ni predložena pristojnemu okrožnemu uradu, mora se mu brez odlašanja vposlati, a prijavitelj o tem obvestiti.

§ 82. Ako se ravnateljstvo osrednjega urada uveri, da je prijavljena nezgoda takega značaja, da ne poudari pravice do odškodnine, mora interesu in okrožnemu uradu dostaviti tozadeven odlok z razlogi odklonitve. Proti temu odloku je dopusten priziv v roku treh mesecev, računaloč od dneva dostavitve, na sodišče delavskega zavarovanja potom pristojnega okrožnega urada.

§ 83. Ravnateljstvo (načelstvo) osrednjega urada odloča pri ugotovitvi pravice do odškodnine in njene višine. Ta odlok se ima izdati članu, ki zahteva odškodnino, s priložitvijo zneska rente kakor tudi računa, ki je isti služil za podlago; v slučajih nesposobnosti za delo, odnosno zmanjšanja delovne sposobnosti, razen tega priložitve stopnje delovne ne sposobnosti, katere je vzeta za podlago odškodnine. Proti odloku ravnateljstva je dopusten priziv v roku treh mesecev, računaloč od dneva dostavitve, na sodišče delavskega zavarovanja potom okrožnega urada.

Proti odloku okrožnega urada, ki se nanaša na bolniške podpore in začasne rente, se more potom urada vložiti priziv istotako sodišču delavskega zavarovanja tekem 15 dni po dostavitvi. Priziv ne ustavlja izvršbe.

Ako okrožni in osrednji urad zavlačuje izdaje odloka o pravici do odškodnine, se more upravičenec obrniti neposredno na sodišče delavskega zavarovanja v svrhu realiziranja svoje pravice. Ako sodišče spozna, da obstoja neutemeljena zamuda, more uradu, z izključitvijo priziva, določiti rok do katerega je dolžan izdati odlok. Ako urad v označenem roku ne bi izdal odloka, odloča sodišče meritorno o zahtevi upravičenca.

Bolniško in nezgodno zavarovanje delavcev v Jugoslaviji.

(Dalje.)

§ 78. Nezgodo, katera se primeri za časa potovanja oziroma izven kraja podjetja, je dolžan zdravnik, kateri je podal prvo pomoč, prijavitelj tekem 24 ur oni policijski oblasti, na kote področju se je zgodila nezgoda, ali, kjer je poškodovanec po nezgodi preiel prvo zdravniško pomoč. Policijska oblast obvesti v takem slučaju oni okrožni urad, katerega je napram kraju posla pristojen. Ista oblast izvede v takem slučaju tudi preiskavo, navedeno v § 77.

§ 79. Postopanje za prijavo in preiskavo nezgode, katera se primeri izven meje naše države osebam, zavarovanim v zmislu te Uredbe, predpiše minister za socialno politiko naredbenim putem.

§ 80. Na podlagi zapisnika o preiskavi nezgode kakor tudi na podlagi delodajalčeve prijave, izda okrožni urad v svojem po tej Uredbi ustanovljenem delokrogu, katerega se v štatu osrednjega urada natančneje oriše, odlok:

1. v pogledu določitve bolniške podpore (točki 1. in 2., § 62.);

2. v pogledu določitve in izplačila pogrebne;.

3. v pogledu določila in nakazila začasnih rent (§ 85.).

Stalne rente odmerja in nakazuje osrednji urad.

Okrožni oziroma osrednji urad ima glede odškodnine brez odlašanja izdati odlok v slučaju poškodbe, katera je združena z nesposobnostjo za delo ali z zmanjšanjem delovne sposobnosti, tako da poškodovanec za časa ustavitve izplačila bolezni (točka 2., § 62.) more dvigniti prvi zapadli znesek svoje rente.

Ako se trajna nesposobnost za delo ali stopnja zmanjšanja delovne nesposobnosti ne more končno-

ljavno ugotoviti, kakor tudi če poškodovanec potrebuje še nadaljnje zdravljenje, se zani odredi začasna renta.

Odlok o odškodnini temelji na izpričevanju onega zdravnika, ki je zdravil poškodovanca ter na izpričevanju zdravnika okrožnega urada. Za izdajo takih odlokov sme načelstvo osrednjega urada in načelstvo okrožnih uradov, sestaviti posebne odbore štirih oseb, ki morejo svoje sklepe enoglasno skleniti. Ako se tak sklep ne more izvršiti, odločuje načelstvo samo.

§ 81. Oni, ki ima pravico do odškodnine, ali njegov polномоčnik, sme svoje pravice, ako te niso bile ugotovljene na dosedaj opisani način, realizirati s prijavo pri osrednjem uradu ali pri kateremkoli okrožnem uradu.

Prijava se mora izvršiti tekem enega leta, odkar so se pojavile posledice nezgode, ali najpozneje tekem dveh let, odkar se je pripetila nezgoda.

Pri obrtnem zastrupljenju se ima prijava izvršiti tekem enega leta, odkar je nameščenec izstopil iz po-

Železničarski shod v Mariboru.

Železničarska konferenca je sklenila dne 25. 9. v Ljubljani, da se vršijo shodi v Mariboru, Ptuj in Celju, in sicer 4., 5. in 6. X.

Ko so zvežari to zaznali, so tudi oni sklicali shod za isti dan v Mariboru, — samo 2 uri pozneje — z očitnim namenom, da bo tista velika masa iz Götze kar navalila v Narodni dom! Toda to je bil račun brez krčmarja. Vodstvo zvezarjev je sicer poslalo glavne kričake k Götzu ali opraviti niso ničesar. Trije so bi-

li posebno srboriti, menda so bili to beograjski popotniki, ki so imeli zastoni vožnjo pa dijete od železniške uprave za to, da so mogli biti živdi kričati.

Naš shod je sijajno uspel, medtem ko je bil v Narodnem domu fiasco, čeravno je prišel sam papež Deržič. Škrjanc je prečital 43 točk. Nekaj točk se je baje gospodom iz Beograda izgubilo ali pa jih Škrjanc ni upal prečitati ker — niso za maso. Škrjanc je pripomnil, da železničarji še

LISTEK.

H. Mann — Ivan Albrecht: SIROMAKI.

Roman.

(Dalje.)

Delavec je voščil, tamkaj v sobe za dvoriščem, svojima dvema mlajšima bratoma lahko noč. In predno je zaprl okno, je postal še na vetru, čez in čez pod širokim čelom so se mu prožile zračne obrvi, stiskal je pesti, vzpenjal ramena, kot da vzdiguje breme. — In mukoma je mislil dalje, tipal je v temi košček naprej po svoji usodi, kako pač neki izgleda, kam pač neki vodi pot drugih po svetu. Zdelo se mu je temno in vetrovno, kakor msto polje, ki je gledal nani in ki je končavalo s pokopališčem. Mem seboj in med pokopališčem ni našel ničesar drugega nego krivico in gnjev.

Ob slovesu so se učeniaki okrenili. Bogati ljudje so po svoje seveda

socijalno neizmerno koristni. In na zunanji lamčijo za naš ugled, za našo jakost in za razširjanje naših meja. Sicer pa niso vsi bogati ljudje taki kot je Hessling, — in celo Hessling, kaj je neki njegova temeljitost taka, da bi jo človek preziral? Nasprotno, od nje ima koristi ves Netzig. Onih malo gauzenfeldskih akcij, ki jih je pustil takrat pri tisti svoji veliki operaciji, ko je postal generalni direktor, v tujih rokah, je postalo izredna dragocenost, ki jo podeduje za rodod rod. Vsak izmed teh treh gospodov je štel o drugem, da jih ima kaj, in ker ni nihče priznal tega, ni priznal niti sam. Pri slovesu je vprašal slehri, kdo da ga nič ne briga: »Kako pa neki stoji zdaj?«

Gnjev! je čutil delavec Balrich. Z njim ležeš spat in z njim vstaneš spat. Pred šest, ovrtniki pri sukni zavijani, in hajdi po mrlični sivi poti proti tovarni, po stotinah molče in v tujbu, trah za seboj, pred seboj, v sebi, trab ko strojev tek. Vsi zapisani nepravdi, vsi pod neodoljivim pritiskom gnjeva, vajeni tega kot slabega zraka in ropotanja strojev. In

pri tem, kdo je hujši sovražnik: Hessling, ki človek gara zanj, da se krivi, ali ta Simon Jauner, ki tudi dela isto; — toda z današnjim dnem je prevzel pri stroju mesto Balrichovo, spodaj, kamor dohajajo izpotovljene pole in kjer dobiva človek zraka skozi vrata. Da je moral odstopiti najboljši mesto, pa nekemu, ki je imel preje nekoč nekaj z ženo strojnega mojstra Polstra! In poleg tega je ona še sestra njegovega svaka Dinkla. Balrich se je vse jutro potil boli vsled besnosti nego vsled vročine. Ko pa je prišel nadzornik mimo in ga je vprašal, kako to, je stisnil zobe. To je naša stvar in nič za gospodo tam gor! Nadzornik je seveda razumel: kajti z ženo strojnega mojstra je zdaj imel nekaj on sam. Zato se je tudi javil pri gospodu višjem nadzorniku, in ko je zazvonilo polodne, sta šla celo oba k generalnem direktorju. Nato je bil klican strojni mojster tia in je takoj spet prifrčal ven, ta debeli htopnik, rdeč

* Mož, ki ima nezvesto ženo.

Op. prev.

prav do plęše. In nato je dobil Balrich svoje mesto nazaj; Hessling je bil pravičen.

O tem so govorili vsi spotoma, ko so šli iest. Ako je prišel kak uradni mimo, so rekli nekateri zelo glasno, da je bil Hessling pravičen. — tudi Jauner je rekel; kajti bil je tak. Balrich, ki so se ga mnogi izmed njih lotevali danes, je premišljal ves dan o tej stvari; kajti Hessling je bil pravičen. In to ne gre. Šele zvečer, pri svojem oknu, je spoznal. Gotovo je bil izvedel tudi Hessling kaj o ljubzenskih zgodbah Polstrovkijnih in bilo mu je le do reda, do svoje koristi. Tem hujše; potemtakem je mogel biti pravičen, ker je bilo to v njegov prid, in bogataši bogate celo ob svoji kreposti... Tako je torej, je premišljeval spet precej zjutraj; kajti bila je nedelja. Tedaj pa se je že pričela, daleč tam zgoraj, kričava molitev njegove sestre Mali, in komaj je bila ta pri kraju, silno rentančenje.

To pot je čul kričati tudi Leni, svojo mlajšo sestro, in zato je urno pogledal tia. Bilc je gnusobe cel pr-

javski koš. Mali je trdila, da je zaletila Dinkla pri Leni za leseno steno; preko svojega velikanskega trebuha, ki se ga je oprijemalo troje orok, je kričala nad njim, naj si le nikar ničesar ne domišljuje, saj ni on edini — medtem ko je Leni rnila in je Dinki v zadregi smešno krivil usta.

»Sram te bodi!« je rekel Balrich omoženi sestri. »Čisto dobro vem, da je to spet sleparija s tvoje strani.« In pritegnil je Leni k sebi. Čeravno namreč ni vedel ničesar, je bilo nemogoče, da bi bila storila kaj takega. Imel jo je rad, Imel jo je toliko rajši nego Mali, da je čutil slabost vest in ni maral reči ničesar več. Leni še sme biti srčkana, lahkotna in lepa, Mali, sirota, ne bo nikdar več. »In jaz, ko bom enkrat poročen, bom tak, kakršen je Dinki.« Mali preje ni bila lagala. Zdj se posladali, potem pa se je takoj začel klepetavo obiranje, ki je preobrnilo vso hišo. Vsi ljudje in so bili dobri, pa so delali vsled svojega siromastva kot da so hudobni. — medtem ko smejo bogataši, ki niso dobri, biti celo pravični. (Dalje prih.)

nikoli niso toliko dobili, kakor bodo dobili sedaj! Gospoda se dobro zaveda, da se železničarjem ravno sedaj strašno slabo godi in da niso menda nikoli bili tako pomoči potrebni, kot ravno sedaj. Po drugi strani pa vedo železničarji, da jim gospodje z novo pragmatiko hočejo zvezati roke za vedno. In med tem, ko se masa železničarjev upira reakcionarni pragmatiki, jo visoki uradniki ravno zato žele, ker je reakcionarna. Pragmatika je namreč taka, kakršna ne bi bila mogoča pred 50 leti! Ta zvezarska pragmatika daje vso moč in vse pravice ravnateljem, kontrolorjem in načelnikom, medtem ko bi uslužbenec in delavec postal brezpraven suženj. Zvezi načeljuje gospodje z zlatimi ovratniki, ali pa taki, ki žele čimprej priti do njih. Ti ljudje imajo seveda popolnoma nasprotno interese od onih mase. Ni čudja, da bi radi gospodje zvezati usvajali razpoloženje za njih pragmatiko. Navadnega delavca, ki ne misli mnogo ali ničesar o bodočnosti, se lahko oguljufa s tem, da se mu kaže samo eno stran medalje in zanjivo je, če mu kdo reče: Dobil boš takšno povišanje plače kot še nikoli!

Sodrugri in tovariši! Kličemo vam v zadnji uri: Ne dajte se prevariti! Res je, da trpimo veliko pomanjkanje in želimo si, zelo želimo, da pridemo do službenega reda. Toda ta službeni red ali službena pogodba mora biti pravična, mora biti taka, da odgovarja današnjemu času: jamči naj ne-le trenutno zvišanje draginskih doklad, marveč jamči ekstenzijo za vso hodočnost!

Mi hočemo naše dolžnosti vršiti v korist splošnosti, toda nočemo biti slepo orodje kogarkoli! Hočemo biti svobodni državljani v svobodni državi! Dandanes nimamo nikakšnega zastopstva nikjer! Vse pravice, katere smo si v boju dolgi let pridobili, so že v po vodi. In vse te pravice, ki se nam danes gode, prenašamo samo v zavesti, da ne bo trajalo dolgo in da dobimo svoje pravice skoraj nazaj. Toda, ako bi se naj uveljavila taka pragmatika kot jo hočejo voditelji Zveze, tedaj bi bilo bolje, da si denemo vrstico okoli vratu!

Zatorej železničarji, pozor!

Najnovejše.

DRŽAVNI PRORAČUN V MINISTRSKEM SVETU.

I.DU. Belgrad, 9. okt. Na večerajšnji seji ministrskega sveta so razpravljali o proračunu. Nato so se podpisale nekatere manjše uredbe ministrstva za notranje stvari. Proračun ministrstva za poljedelstvo in vode, o katerem so najprej razpravljali, se je izpremenil v oddelku za investicije. Proračun tega ministrstva se je zmanjšal za 12 milijonov dinarjev napram proračunu lanskega leta. Potem je ministrski svet pretrgal proračun za državno upravo (predsedništvo ministrskega sveta, narodno skupščino, državni svet, ki se je sprejel brez velikih izprememb z malimi redukcijami).

MINISTRSKI SVET.

LDU Beograd, 10. okt. Danes popoldne se je vršila seja gospodarsko - finančnega komiteja, na kateri se je razpravljalo o predlogu ministrstva za kmetijstvo in vode, o izvozu ovc, o sprejemu konj iz Nemčije, o sprejemu živine iz Bolgarije po neučljudi mirovni pogodbi, kakor tudi o predlogu ministrstva za promet glede oprostitve pomorskih in brodarskih podjetij od plačila vojaških taks.

LDU Beograd, 10. okt. Danes popoldne je bila seja ministrskega sveta, na kateri se je razpravljalo o proračunih ministrstev za pravosodje in finance. Posamezni ministri so podali na tej seji odvojena mišljenja. Tekom debate so bile zmanjšane manjše postavke v obeh resortih. O proračunu finančnega ministrstva se bo še razpravljalo. Sodijo, da se bo doseglo proračunsko ravnotežje.

DELNE MOBILIZACIJE NE BO!

Beograd, 9. okt. Z merodajne strani se doznava, da so neosnovane vesti, po katerih se bo ves prvi poziv narodne vojske poklical na orožne vaje. Vlada je obvestila vojne ministra, naj v potrebi pozove na orožne vaje samo najpotrebnejši kontingent mlajših čet. Ker pa v tem trenutku razpolaga operativna vojska z zadostnim številom čet ob južni meji, je verjetno, da se ne bodo klicale nadaljnje rezerve.

RAZPRAVA PROTI ATENTATORJEM NA DRAŠKOVIČA.

LDU, Zagreb, 10. okt. Danes popoldne se je nadaljevala pred sodnim stolom glavna razprava proti atentatorjem na ministra Draškovića. Obtoženi Nebojša Marinković je izjavil, da se ne čuti krivega. Na posamezna vprašanja odgovarja popolnoma mirno. Obtoženi Aljaja Aligajić je izjavil, da se ne čuti krivega in da ni imel nobene naloge, da izvede atentat na ministra Draškovića, kakor tudi da ga ni nameraval usmrtiti. Izjavil je, da obžaluje, ker je Draškovića smrtno zadel in ker so s tem prizadeli njegova žena in njegovi otroci. Na Draškovića je streljal, ko je čital novine, iz daljave nekoliko korakov. Ko je dvakrat ustrelil nanj, je Drašković poihel za njim še kakih 17 korakov. Dasi bi tudi lahko tretjič nani ustrelil, ni tega storil. V Zagrebu je čakal na delo in je stanoval v Illici. Priglasil se je pri svoji organizaciji, vendar pa ni mogel dobiti dela, ker je bilo pred njim oglašanih 50 oženjenih. Na vprašanje zagovornika je izjavil, da je obznana upliča sindikalno organizacijo. Delavci so bili brez varstva, delodajalci pa so hoteli podaljšati delovni čas. Obznana je bila izdana za rudarske stavke. Delavci so se takrat izganjali iz stanovanj in so s svojimi družinami ostajali brez sredstev. Obtoženec obžaluje da je bila z njegovim činom prizadeta žena pokojnega in da je bil odzvet oče in hranitelj otrokom. Za atentata sta bila dve klopi od ministra oddaljena orožnika in ko je izstrelil dva strela, je imel še nabasanih šest nabojev.

MEDNARODNA KONFERENCA DELA.

LDU Beograd, 10. okt. Ta teden bo odpotovala naša delegacija na mednarodno konferenco dela v Ženovo. Naši delegati so: Srećan Kumel, načelnik v uradu za zaščito dece, Vaso Stojković, načelnik v ministrstvu za kmetijstvo, Viljem Bukšeg, bivši minister za socialno politiko, nadalje Vasa Jovanović in kot tajnik dr. A. Romanovski.

POGAJANJA ZARADI ZAPADNE MADŽARSKE V BENETKAH.

Dunaj, 9. okt. Nocoj se je zvezni kancelar dr. Schober v spremstvu sekcijskega načelnika Oppenheimerja, ministerjalnega svetnika Dufeka in pisarniškega ravnatelja Boda odpeljal v Benetke.

Budimpešta, 9. okt. Ministrski predsednik grof Bethlen in minister za zunanje posle gros Banffy sta se kot delegata madžarske vlade nocoj odpeljala v Benetke. Pogajani v Benetkah se bo udeležil tudi budimpeštanski italijanski poslanec princ Castagnetta.

LAKOTA V RUSIJI.

LDU, Moskva, 10. okt. Na Uralu zavzema beda vsak dan katastrofalnejše dimenzije. V vsem tamošnjem ozemlju ni dobili niti koščka kruha. Po cele vasi se izseljujejo v Ukrajino. Vsak dan umre veliko ljudi od gladi. Bolnice so prenapolnjene z otroci. V Kirgiški republiki je bilo uničeno 90% žetve in večina živine je poginila, ker je niso mogli prehranjevati.

LDU, Moskva, 10. okt. V guberniji Samara se prebivalstvo preživlja s koreninami, listjem itd. Gladujoči tavajo okoli kakor črede volkov in izkopavajo trupla živali, ki so poginile za sibirsko kugo.

Politične vesti.

+ Razkol med klerikalci? Že nekaj časa čujemo govorice, da se v klerikalni stranki čim dalje izraziteje dviga krščansko - socialna struja proti izključno klerikalistični. Sedaj pa čitamo v »Naši Moči«, dosedanjem (?) glasilu JSZ, uvodni članek: »Mi, klerikalci, kjer se pravi: »Kaj je klerikalizem? Klerikalizem je program. Ta program so tri besede: papež, škof, duhovnik. To so tisti trije, s katerimi klerikalizem stoji in pade. Kaj je protiklerikalizem? Tudi on je program. In ta program je v treh besedah: Boj proti papežu v mednarodni politiki, Boj proti škofu v domači politiki, Boj proti duhovni v vaški politiki. V toliko smo katoliki, v kolikor smo s temi tremi ali proti njim. Duhovnik je duševni vodja ljudstva. Ne profesor, ne učenjak, ne advokat. Je v našem katoliškem gibanju dosti močan pokret, ki pravi: duhovnik naj ne politizira, to ga ne briga! Duhoven naj ne umešava v gospodarsko življenje; saj ne razume, kje delavca in rokodelca čevljev žuli. So kraji, kjer škofje pri takozvanih katoliških časopisih nimajo nobene odločilne besede, kjer ima glavno besedo politični klub in denarni mogotci, ki list financirajo. So služaji, kjer škofje pri takozvanih katoliških gospodarskih velepodjetjih nimajo nobene odločilne besede, kako se naj denar uporablja; odločujejo katoliški akcionerji... Kaj za nas? Za nas, ki gledamo z očmi vere, je katoliški duhovnik namestnik Boga na zemlji, kot tak naš očiščeni oznanjevalec resnice. (1) To je bistvo klerikalizma in mi, mi smo klerikalci. Pil X. je maja 1914 rekel: »So predvsem v omikanih katoliških krogih, ki hočejo biti katoliki, pa smatrajo za največjo sramoto, da se bi jih nazvalo klerikalce«. Mi, klerikalci! Izpovedmo to, ker je to naš program! Izgleda, da je razkol med Gosarjevci in pa klerikalisti (ti zadnji so za popolno nadvlado klerusa nad ljudstvom) zelo poostren in da zna priti še do resnega razkola. Nasprotnika sta sedaj očitno »Novi čas« in »Naša Moč«. »Slovenec« še tava po — sredi...

+ Reorganizacija agrarnih odborov. »Slov. Narod« piše: Da bi se mogla agrarna reforma v kraljih, kjer jo je treba, pravilno izvesti, se dela v ministrstvu za agrarno reformo za reorganizacijo agrarnih odborov. — Kakšno reorganizacijo agrarnih odborov bo neki skuhal samostojnež min. Pucelj? Tako seveda, da bodo v agrarnih odborih odločevali le veliki posestniki in gruntarji, male kmete, baltarje in kajzarje bo pa iz agrarnih odborov zapodil ven...

+ Protidraginske demonstracije so v nedeljo priredile razne organizacije po vseh večjih mestih Avstrije. Draginja v Avstriji katastrofalno narašča. Na shodih je ljudstvo splošno zahtevalo odpravo svobodne trgovine, dalje vezano trgovino z devizami in valutami ter odločne mere zoper borzne spekulante ter naviljale cen. Ogorčenje nad sedanjo klerikalno vlado, ki je začela uvajati svobodno trgovino, je vsesplošno.

Dnevne vesti.

Neka sodišča za pobijanje draginje, tako pravi brzojav iz Belgrada, so sama izdala prepoved za izvoz posameznih živilišnih potrebščin, smatrajoč, da so v to pooblašena na temelju uredbe o pobijanju draginje živilišnih potrebščin in brezvestne spekulacije. Ker ta uredba nima take določbe, je minister za socialno politiko dr. Kukovec z razpisom odredil, da navedena sodišča nimajo pravice izdati prepovedi za izvoz živilišnih potrebščin ter je zahteval, da se morajo izdane prepovedi takoj ukiniti.

Avst. Jenko in Ivan Endlicher. V Ljubljani se je sestavil odbor za prenos post. l. 1915, v grških zaporih umrle avstrijske žrtve, jugoslovanskega omladina Ivana Endlicherja, v domovino. Pogreb bo 18. marca prihodnjega leta, isti dan pa se bo vršila v Narodnem domu svečanost v spomin njegov in v spomin drugega padlega vodja jugoslovanskega omladinskega gibanja Avgusta Jenka. Za to priložnost izda brošura o zgodovini tega gibanja, za kar se je ustanovil drug odbor, ki bo zbiral gradivo in naprosila javnost naj mu prisloži s takim gradivom na pomoč. Pošiljati ga je na odbor za sestavo brošure v Ljubljani, Sodna ulica 12. Odbora prosita

tudi za denarne darove, katere bodo sprejemala tudi uredništva ljubljanskih dnevnikov.

Fond za delavsko zavarovanje. V budgetu ministrstva za socialno politiko je določeno en milijon dinarjev za delavsko zavarovanje, tako da se bo z zavarovanjem lahko pričelo že 1. novembra letos.

Brzojavne in telefonske pristojbine v inozemskem prometu v razmerju 1 frank — 6 dinarjev — 24 kron, S 1. oktobrom t. l. je kot enakovrednost franku določenih šest dinarjev ali štiri in dvajset kron. Od tega dne naprej je torej plačevati pri vseh inozemskih brzojavah in telefonskih pristojbinah za vsak frank ali del franka šestkratni znesek v dinarski oziroma štirindvajsetkratni znesek v kronski veljavi. — Brzojavnapristojbina za Avstrijo, Italijo in Madžarsko je torej 18 cent. — 1.08 din. — 4.32 kron, za Čehoslovaško in Nemčijo 25 cent. — 1.50 din. — 6 kron od besede itd. — Telefonski pogovori: Ljubljana - Praga 3.50 fr. — 21 din. — 84 kron; Maribor - Graz, Ptuj - Graz 2 fr. — 12 din. — 48 kron, Celje - Graz, Zidani most - Graz 3 fr. — 18 din. — 72 kron; Ljubljana - Graz, Maribor - Wien, Zidani most - Wien, Celje - Wien, Ptuj - Wien 5 fr. — 30 din. — 120 kron, Ljubljana - Wien 6 fr. — 36 din. — 144 kron za enoto pogovora.

Posestniki in najemniki zemljišč se opozarjajo na razglas mestnega magistrata ljubljanskega o pokončevanju škodljivega mrčesa.

Popravek. V članku »K poglavju o zaščiti dela« v števi 229, naj se glasi zadnji stavek tretjega odstavka: »Reševati obrtništvo s tem, da se mu dovoljuje intenzivnejše izkoriščanje delavca in valjenja, mesto da se mu olajša ekstenzija z davčnimi olajšavami ali s podobnim, pač ni upravičeno in je znak pristranosti in nenaklonjenosti delavstvu.

»Uradni list« števi 122 prinaša: Zakon o izvozu in izvoznih carinah, nadalje Uredbo o postopanju pri pridobitvi in izgubi državljanstva kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev z opozicijo in prošnjo ter Uredbo glede vzdrževanja sodišč za pobijanje draginje.

Umri je »Invalidski dom« v Rogaski Slatini, dne 7. oktobra t. l. invalid Legvart Karol, doma iz Šmarja pri Jelšah. Bodi mu blag spomin!

Izšla je 41. števi »Sporta« z zanimivimi gradivom in lepimi slikami. Naročnino toplo priporočamo.

Kulturni vestnik.

Iz gledališke pisarne. Muzikalna drama »Boris Godunov« se odslej dalje ne bo igrala dva večera, temveč samo en večer. Da bo to mogoče izvesti, odpade pri nadaljnjih vzporednih prva kila prvega dejanja in predstava se začne ob pol 8. uri. Prvič se izvaja tako »Boris Godunov« v sredo dne 12. t. m.

Zlatko Baloković in Ciril Ličar bode ta v svojem ljubljanskem koncertu v soboto 15. t. m. izvajala sledeči krasni spored: 1. John Ireland: Sonata za gosli in klavir v D-molu, 2. Mozart: Koncert za gosli v D-duru, 3. Dvorak: Slovanski ples. C-dur, Moszkovski: Guitare. Kreisler: Tambourin chinois, K. P. Manojlovič: Igra udovica, 4. Wieniavski: Carneval russe. — Vstopnice se prodajajo v hiši Filharmonične družbe na Kongresnem trgu od 10. do 12. ure 1. in 3. do 5. ure od torka 11. t. m. dalje. Cene niso visoko nastavljene iz vzroka, da bi se sigurno vsi pravo umetnost ljubili Slovenci koncerta udeležiti mogli.

Organizacijski vestnik.

Vestnik Svobode.

Vse podružnice SDIZ »Svobode« za Slovenijo opozarjamo na § 17. Zvezinih pravil, ki določa, da ima podružnica pravico do toliko dele-

gativ, kolikorkrat po 100 članov šteje društvo, če to ne presega števila 4 delegatov, nadaljnih 200 članov po enega delegata. Začeto število se smatra za polno. Delegacije se morajo izkazati s poverili, izdanimi od svojih podružnic. Za delegiranje je merodajno ono število članov, ki so do prvega predidajočega meseca ob sklepanju delgacije poravnali vse denarne obveznosti pri podružnicah. Nadalje opozarjamo tudi na § 18., ki pravi, da mora biti vsak delegat član svoje podružnice vsaj tri mesece pred sklicanjem delegacije. Imena in naslovi delegatov morajo biti v rokah Zvezinega odbora vsaj 8 dni pred zasedanjem delegacije, enako tudi vsi samostojni predlogi.

Centralno taništvu.

»Svoboda« v Prevaljah priredi v nedeljo dne 16. oktobra na svojem odru dve šalji igri, Začetek ob 16. uri.

Dopisi.

Cementna tovarna v Zidanem mostu. Dosti je slovenskih mož in fantov; pri nas v cementni tovarni imamo pa še vedno nemčurskega paznika Antona Steinerja, kateri ima naše slovenske fante za »jugoslavische Lausbuben« in »jugoslavische Hunde«. Čas bi že bil, pomesti take šovinistične elemente iz Jugoslavije. Ta paznik, namesto da zmerja naše fante in može, naj se raje briga ponoči za obrat, spat pa naj gre podnevi, da mu ne treba v službi, ker se lahko enemu ali drugemu pripeti kaka nesreča. Imamo pa še poduradnika Julija Bock. Ta človek tudi ne da nobenemu delavcu lepe besede. Delavcem pravi, da je bil dvanaest let pri vojakih in da je več vreden kot vsi delavci cementne tovarne. Če mu kdo kako besedo nazaj pove, ga takoj k ravnatelju pelje. Želimo, da se poboljšata, ker drugače bomo drugo pot pokazali. Ravnateljstvo pa opominjamo, da jih nauči boljše izobrazbe, kakor jo kažeta. Prihodnosti več. Priče na razpolago.

Prevalje. Mnogo se razpravlja pri nas o ustanovitvi meščanske šole, ki bi bila osrednja za delavsko dečo prava dobrota. Prihodnje leto se misli začeti s 1. razredom. Pozdravljamo! — Bolnica v Šoli se je opustila, ter se je začelo s popravilnim delom. Da se je v kolikor toliko vse se precej ugodno rešilo, je storil g. T. Filipovsky. Priznati mu moramo, da je skrbel za opravo bolnice, kakor se briga sedaj za šolo, kar najbolje. Menda je edini res delavni mož v Prevaljah. Kaj pa drugi naprednjaki? Da, ko bi bila šola zlato tele, kajne...

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, FRANCISKANSKA ULICA ŠTEV. 6

REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENIM ZAVEZOM

TISKOVINE ZA SOLE, ŽUPANSTVA IN URADE. NAJMODERNEJŠE PLAKATE IN VABILO. ZA SHODE IN VESELICE.

LETNE ZAKLUČKE

NAJMODERNEJŠA UREDBA ZA TISKANJE CASOPISOV, KNJIG, BROŠUR ITD.

STEREOTIPIJA. LITOGRAFIJA.

Štiri do pet

pečarskih pomočnikov

v postavljanju peči, štedilnikov in oblaganju s porcelanastimi ploščami so sprejme. Plača po sposobnosti in pogodbi.

Ferd. Bokun, Mitrovica, Srem.

Razpis ponudbe.

Trboveljska premogokopna družba namerava ponudbenim potom pokriti del svoje letne potrebe v jamskem lesu za leto 1922. Cenj. pismene, kakor tudi ustmene ponudbe na delne dobave se prosi na naslov: Trboveljska premogokopna družba, oddelek za les, Ljubljana, Knaflova ulica 13.

Računovodja - blagajnik,

v premogovni stroki verziran, se sprejme. Gospodje, kateri so bili že pri premogokopih zaposleni, imajo prednost. Nastop 1. novembra 1921. Ponudbe na

Šentjanski premogovnik v Krmelju,

Dolenjsko.

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

- Pri upravi večjih veleposestev se sprejmejo takoj v službo:
1. upravitelj (ekonom in vino-gradnik),
 2. gozdar z višjo drž. skušnjo in gozdar z nižjo drž. skušnjo,
 3. knjigovodja popoln. izvežban.

Ponudbe opremljene s prepisi spričeval, curriculum vitae in po možnosti s sliko se naj pošljejo do 15. oktobra t. l. na upravo »Napreč« pod »Uprava 200«.